

2022-04-20

PERSBERICHT

Links: [Infografieken](#) [NBB.Stat](#) [Algemene informatie](#)

Het economisch herstel en het terugschroeven van de steunmaatregelen in het kader van de pandemie hebben bijgedragen tot een daling van het overheidstekort

- **Het overheidstekort is wel afgenomen, maar vertoont nog steeds een ongewoon hoog niveau van 5,5% bbp.**
- **Ondanks het belangrijk tekort is de schuldgraad teruggevallen tot 108,2% bbp als gevolg van de stijging van het nominaal bbp.**

Vandaag, 20 april 2022, publiceert het Instituut voor de nationale rekeningen (INR) de tabellen die worden opgesteld voor de notificatie van het overheidstekort en de overheidsschuld aan de Europese Commissie in het kader van de [procedure bij buitensporige tekorten](#) (PBT). Die notificatie gebeurt tweemaal per jaar, namelijk in april en in oktober.

De PBT-tabellen stemmen overeen met de statistieken betreffende de overheidsfinanciën, die gelijktijdig worden verspreid via de database [NBB.Stat](#). Die statistieken zijn opgesteld conform het Europees Systeem van Rekeningen (ESR 2010) en geven een eerste raming van de ontvangsten, de uitgaven, het financieringssaldo, de geconsolideerde brutoschuld en de financiële rekeningen van de gezamenlijke overheid en haar deelsectoren voor het jaar 2021.

Gezamenlijke overheid

Het financieringssaldo van de overheid bedraagt in 2021 -5,5 % bbp, tegen -9,0 % in het voorgaande jaar.

De verbetering van het financieringssaldo is toe te schrijven aan de herstellende economische bedrijvigheid en de terugschroefing van de begrotingsmaatregelen die de overheid heeft genomen om het hoofd te bieden aan de COVID-19-crisis. De ontvangsten namen toe met bijna € 21 miljard dankzij de sterke stijging van het bbp. De uitgaven stegen met iets meer dan € 7 miljard; de uitgaven die rechtstreeks verband houden met de discretionaire maatregelen in de strijd tegen de pandemie liepen terug van ruim € 17 miljard in 2020 tot ongeveer € 11 miljard in 2021.

De sterke stijging van het bbp in nominale waarde zorgt voor een negatieve impact van de ratio's uitgedrukt in percentage bbp. De ratio van de primaire uitgaven in procenten bbp daalt met 4,2 procentpunt bbp ten opzichte van 2020, tot 53,1 % bbp. De rentelasten dalen met 0,2 procentpunt, tot 1,7 % bbp. De ratio van de ontvangsten neemt af met 0,9 procentpunt, tot 49,3 % bbp.

De daling van de primaire uitgaven vloeit voornamelijk voort uit de terugschroefing van de tijdelijke steunmaatregelen ter verzachting van de gevolgen van de gezondheids crisis, al blijven ze aanzienlijk. De sociale uitkeringen (tijdelijke werkloosheid voor de loontrekkenden en het overbruggingsrecht voor de zelfstandigen), de subsidies aan ondernemingen (met name aan de ziekenhuizen en medische beroepen) en de lopende overdrachten aan zelfstandigen en ondernemingen (compensatievergoedingen en hinderpremies) nemen ook af. De sociale uitkeringen in natura blijven op hetzelfde niveau van 8,1 % bbp onder invloed van zowel de gezondheidsuitgaven in verband met de gezondheids crisis (vaccinatie, testing), de herstellende bedrijvigheid in de gezondheidssector als de tussenkomsten in de energie-uitgaven die eind van het jaar in voege gingen voor bepaalde gezinnen. De overdrachten aan het buitenland nemen opnieuw toe in 2021, als gevolg van de plasticbijdrage, de nieuwe bron van eigen middelen die de Europese Unie in 2021 heeft ingevoerd, en het in aanmerking nemen van de bedragen eigen middelen van de EU verschuldigd ten gevolge van een onderwaardering van de douanerechten op Chinese textiel invoer. De kapitaaloverdrachten namen toe als gevolg van de aanrekening van de steun aan het Waals Gewest (ongeveer € 1,3 miljard) om de slachtoffers van de overstromingen in juli 2021 te vergoeden.

De daling van de ontvangsten valt te verklaren door de evolutie van de fiscale en parafiscale ontvangsten (-0,5 % bbp) en de overige ontvangsten (-0,4 % bbp). De directe belastingen verminderen tot 15,6 % bbp, maar de uitsplitsing is veranderd:

de directe belastingen vanwege de gezinnen dalen met 0,6 % bbp als gevolg van de geringere toename van de loonmassa en de vervangingsinkomens in vergelijking met het bbp, terwijl de directe belastingen van de ondernemingen toenemen met 0,6 % bbp, wat het verloop van de vennootschapswinsten weerspiegelt. De indirecte belastingen nemen toe met 0,3 % bbp als gevolg van het herstel van de consumptieve bestedingen van de gezinnen.

Op Europees vlak trad het Herstel en Veerkracht Faciliteit in werking in februari 2021. Het is een tijdelijk instrument dat de Commissie in staat stelt middelen aan te trekken en in te zetten om de economische en sociale gevolgen van de COVID-19-pandemie te beperken. Het fonds zal de hervormingen en investeringen in de lidstaten tot en met 31 december 2026 financieren. In 2021 werden de eerste lopende overdrachten en kapitaaloverdrachten (€ 335 miljoen) afkomstig van de Europese instellingen uitgevoerd ter financiering van de uitgaven voor het Belgisch relanceplan. Deze overdrachten stemmen overeen met de voor financiering door de faciliteit in aanmerking komende uitgaven die in 2021 werden geregistreerd, zodanig dat het effect van die uitgaven op het financieringssaldo neutraal is.

De overheidsschuld (Maastricht-definitie) kwam eind 2021 op 108,2 % bbp uit. Dat is een daling met 4,6 procentpunt ten opzichte van 2020, een jaar waarin een uitzonderlijke toename werd vastgesteld onder invloed van de gezondheids crisis. De gunstige ontwikkeling van de schuldgraad in 2021 is volledig toe te schrijven aan de sterke groei van het nominale bbp.

TABEL 1 **UITGAVEN, ONTVANGSTEN, SALDO EN SCHULD VAN DE OVERHEID VOLGENS DE PROCEDURE BIJ BUITENSPORIGE TEKORTEN** (in € miljoen, tenzij anders vermeld)

	2017	2018	2019	2020	2021
Totale uitgaven	231 560,7	240 446,0	248 149,5	270 466,1	277 969,3
(in % bbp)	(52,0)	(52,3)	(51,9)	(59,2)	(55,0)
Primaire uitgaven	221 061,6	230 671,2	238 741,8	261 560,5	269 556,2
(in % bbp)	(49,7)	(50,1)	(49,9)	(57,2)	(53,3)
waarvan:					
Bezoldigingen	55 310,0	56 871,5	58 739,8	60 468,8	62 327,3
Sociale uitkeringen	109 350,2	113 006,1	116 990,1	128 272,5	132 107,4
Bruto-investeringen in vaste activa	10 730,5	12 084,6	12 514,4	12 519,4	13 540,0
Rentelasten	10 499,1	9 774,8	9 407,7	8 905,6	8 413,1
(in % bbp)	(2,4)	(2,1)	(2,0)	(1,9)	(1,7)
Totale ontvangsten	228 517,2	236 444,1	238 812,8	229 145,5	250 003,6
(in % bbp)	(51,3)	(51,4)	(49,9)	(50,2)	(49,3)
waarvan:					
Fiscale en parafiscale ontvangsten	196 578,1	203 557,5	205 169,6	196 866,6	216 020,1
(in % bbp)	(44,2)	(44,2)	(42,9)	(43,1)	(42,7)
Financieringssaldo	-3 043,5	-4 001,9	-9 336,7	-41 320,6	-27 965,7
(in % bbp)	(-0,7)	(-0,9)	(-2,0)	(-9,0)	(-5,5)
Primair saldo	7 455,6	5 772,9	71,0	-32 415,0	-19 552,6
(in % bbp)	(1,7)	(1,3)	(0,0)	(-7,1)	(-3,9)
Overheidsschuld (Maastricht-definitie)	454 041,5	459 381,2	467 252,4	515 283,0	548 702,7
(in % bbp)	(102,0)	(99,8)	(97,7)	(112,8)	(108,2)
<i>p.m. Bbp</i>	<i>445 050,1</i>	<i>460 091,7</i>	<i>478 238,9</i>	<i>456 731,5</i>	<i>507 194,2</i>

Bron: INR.

Deelsectoren van de overheid

Het tekort van de gezamenlijke overheid is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de federale overheid, maar ook aan de gemeenschappen en gewesten, als gevolg van de steunmaatregelen uitgegeven door de regionale instanties en de steun van het Waals Gewest aan de slachtoffers van de overstromingen. De rekeningen van de lokale overheden en de sociale zekerheid vertonen een licht overschot.

TABEL 2 FINANCIERINGSOVERSCHOT (+) /TEKORT (-) VAN DE DEELSECTOREN VAN DE OVERHEID VOLGENS DE PROCEDURE BIJ BUITENSPORIGE TEKORTEN

	2017	2018	2019	2020	2021
	(in € miljoen)				
Federale overheid (S.1311)	-5 615,1	-1 040,6	-9 282,3	-32 655,5	-20 316,2
Gemeenschappen en gewesten (S.1312)	823,2	-2 017,9	-1 127,2	-10 153,6	-9 330,4
Lagere overheid (S.1313)	943,2	-689,7	-90,4	549,6	426,6
Instellingen van de sociale zekerheid (S.1314)	805,2	-253,7	1 163,2	938,9	1 254,3
Gezamenlijke overheid (S.13)	-3 043,5	-4 001,9	-9 336,7	-41 320,6	-27 965,7
	(in % bbp)				
Federale overheid (S.1311)	-1,3	-0,2	-1,9	-7,1	-4,0
Gemeenschappen en gewesten (S.1312)	0,2	-0,4	-0,2	-2,2	-1,8
Lagere overheid (S.1313)	0,2	-0,1	0,0	0,1	0,1
Instellingen van de sociale zekerheid (S.1314)	0,2	-0,1	0,2	0,2	0,2
Gezamenlijke overheid (S.13)	-0,7	-0,9	-2,0	-9,1	-5,5

Bron: INR.

De bijdrage aan de schuld van de federale overheid en van de gemeenschappen en gewesten in absolute cijfers bleef in 2021 sterk toenemen en genoten van lage rentetarieven. Deze toename weerspiegelt zowel de grote financieringsbehoeften om hun tekort te dekken, als de financiering van de additionele steunmaatregelen in de vorm van kredietverleningen en deelnemingen van die entiteiten. De bijdrage aan de schuld van de lokale overheid neemt licht af. De bijdrage aan de schuld van de sociale zekerheid blijft overwegend negatief.

TABEL 3 BIJDRAGE AAN DE GECONSOLIDEERDE BRUTOSCHULD (in € miljoen)

	2017	2018	2019	2020	2021
Federale overheid (S.1311)	384 270,6	388 316,9	395 518,7	429 183,9	456 241,8
Gemeenschappen en gewesten (S.1312)	57 172,6	58 345,7	61 035,0	75 999,8	84 650,5
Lagere overheid (S.1313)	23 703,0	23 590,6	23 275,0	23 266,5	23 258,9
Instellingen van de sociale zekerheid (S.1314)	-11 104,7	-10 872,0	-12 576,2	-13 167,1	-15 448,8
Gezamenlijke overheid (S.13)	454 041,5	459 381,2	467 252,4	515 283,0	548 702,7

Bron: INR.

Met betrekking tot de gewestelijke personenbelasting die van kracht is sinds het aanslagjaar 2015, bestaat er een groot verschil tussen de aanrekening volgens het ESR 2010 en de ermee gepaard gaande kasstromen. Het INR publiceert in zijn persmededeling daarom twee concepten van het saldo voor de federale overheid en voor de gewesten. Ze stemmen respectievelijk overeen met de saldi volgens het ESR 2010 en de saldi waarin de voorschotten van de federale overheid inzake gewestelijke opcentiemen zijn opgenomen. Voor meer informatie over de impact van de zesde staatshervorming wordt verwezen naar de nota '[Methodologische vernieuwingen](#)'.

Met uitzondering van de gemeenschapscommissies, die een overschot boekten, lieten alle gemeenschappen en gewesten nog steeds een financieringstekort optekenen.

Wanneer de gewestelijke personenbelasting wordt vervangen door de federale voorschotten, hebben alle betrokken entiteiten een minder negatief saldo.

TABEL 4 UITSPLITSING VAN HET FINANCIERINGSSALDO VAN DE GEMEENSCHAPPEN EN GEWESTEN (in € miljoen)

	2017	2018	2019	2020	2021
Saldi ESR 2010					
Vlaamse Gemeenschap	1 417,0	-697,2	376,8	-5 426,9	-3 206,3
Franse Gemeenschap	-207,7	-207,5	-350,7	-1 536,9	-882,1
Duitstalige Gemeenschap	-33,3	-3,4	-19,2	-51,4	-47,9
Waals Gewest	-254,6	-695,1	-485,7	-1 837,2	-3 733,0
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-186,6	-394,1	-701,5	-1 184,9	-1 547,9
Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie	23,3	-90,4	-1,2	-29,9	115,0
Franse Gemeenschapscommissie	15,4	5,8	-7,4	-16,0	1,4
Vlaamse Gemeenschapscommissie	-2,3	-51,6	-18,4	-38,9	5,5
Niet-verdeelde entiteiten en statistische correctie	52,2	115,5	79,9	-31,2	-34,9
Totaal van de gemeenschappen en gewesten	823,4	-2 018,1	-1 127,5	-10 153,4	-9 330,3
Saldi met inbegrip van de voorschotten op de gewestelijke opcentiemen					
Vlaamse Gemeenschap	806,7	-704,7	113,6	-6 022,7	-2 880,8
Waals Gewest	-195,3	-757,3	-516,5	-2 170,3	-3 296,9
Brussels Hoofdstedelijk Gewest	-129,8	-441,0	-697,3	-1 281,4	-1 449,6
Totaal van de gemeenschappen en gewesten	329,0	-2 134,7	-1 417,1	-11 178,8	-8 470,1
p.m. Federale overheid	-5 120,8	-924,0	-8 992,7	-31 630,1	-21 176,4

Bron: INR.

Technische nota's

A. De publicatie van de PBT-tabellen, in april en in oktober, voldoet aan de bepalingen van Verordening (EG) nr. 479/2009 van de Raad van 25 mei 2009 betreffende de toepassing van het protocol inzake de procedure bij buitensporige tekorten dat als bijlage bij het Verdrag tot oprichting van de Europese Unie is gevoegd.

B. Drie maanden na het jaareinde bezorgt het INR een raming van de belangrijkste gegevens over de overheidsfinanciën aan de Europese Commissie. Het INR voldoet daarmee volledig aan de Verordening (EU) Nr. 549/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 betreffende het Europees systeem van nationale en regionale rekeningen in de Europese Unie, die de lidstaten verplicht de overheidsinkomsten en -uitgaven aan Eurostat te verschaffen. Die raming wordt opgesteld volgens dezelfde concepten die van toepassing zijn bij de gedetailleerde overheidsrekeningen. Het enige verschil met deze laatste is dat sommige beschikbare basisgegevens voorlopig zijn. De meer volledige informatie die voorhanden is bij de opstelling van de gedetailleerde rekeningen van de overheid, kan leiden tot herzieningen van die eerste voorlopige raming.